

L' ART DEL PAGÉS

EXPOSICIÓ UNIVERSAL DE BARCELONA.

Premis extraordinaris del Ministeri de Foment.

Dictàmen del Jurat especial.

Excm. Sr.:

Si honrosa ha sigut per aqueix Jurat la confiança en ell depositada per l' Excm. Sr. Ministre de Foment pera adjudicar los premis extraordinaris otorgats als mellors productes dels diferents conreus é industrias agrícoles exhibits per los expositors espanyols de las classes 119, 120 y 121 del Catálech general de la Exposició Universal de Barcelona, difícil li ha sigut la tasca que s' imposá ab l' anhel d' encertar en lo possible sa adjudicació dintre 'ls extrems continguts en la Real Ordre inserta en la *Gaceta de Madrid* del dia 30 d' Agost de 1888; qual esperit desitjaria haver interpretat d' idéntica manera com lo concebí l' otorgant de las expressadas recompensas concedidas als agricultors de todas las provincias d' Espanya, que havent sigut expositors en lo Certàmen Internacional realisat en aquesta ciutat, presentaren los fruyts arrancats á la terra á forsa de fadigosa activitat y perseverant constancia, en lluyta oberta ab las calamitats del camp y las inclemencias del cel.

Al dirigirse á V. E. aqueix Jurat, si bé no té la pretensió de haver desempenyat son comés d' una manera perfecta, no obs-

tant l'ànima la convicció d' haver posat per sa part tots los medis mes conduhents pera lograr mellor sa delicada misió, en la íntima conciencia d' haver obrat ab la rectitut y justicia que deuen predominar sempre en actes d' aquesta naturalesa: permétentse fer constar, al mateix temps, la unanimitat de parers en lo que respecta á las propostas acordadas en las distintas deliberacions á que ha donat motiu la adjudicació dels premis extraordinaris decretats.

En mes d' una ocasió s' ha vist perplexo, aqueix Jurat, davant las cuarenta y una sollicituts presentadas obtant á recompensa, de las disset otorgadas per lo Ministeri de Foment, no ja per lo número d' aspirants sino per la calitat de sos productes y mérits de sos respectius expositors y no obstant s' ha atrevit á calificarlos en lo sentit en que se permet exposar á V. E. en lo present dictámen que ha servit de fonament pera la adjudicació, en compliment de la Real Ordre citada, la qual prescriu sia remés á eixa Direcció general d' Agricultura, Industria y Comers.

Transcribint lo mateix ordre fixat en la *Gaceta*, devém donar comens per los tres premis á cereals, consistents en una sembradora, una segadora y una cavadora als expositors de las tres mellors colleccions d' aquells.

Donadas las especiales circunstancias que concorrian en los solicitants, no li ha sigut difícil á eix Jurat proposar pera las mencionadas recompensas als tres expositors següents; los quals havian obtingut respectivament medalla d' or en la Exposició Universal de Barcelona, y son:

D.ª Anna M.ª Salazar. VILLAREJO (*Logroño*)

D. Eduart de Casanova y de Galtero. FUENTE-ALAMO (*Múrcia*)

D. Félix Ferrán. MOLLET DEL VALLÉS (*Barcelona*)

Al primer, per cultivar directament setanta tres hectáreas, vuitanta set áreas y trenta nou centiáreas de terreno destina-

das á cereals, quals productes, consistents en varias mostres, especialment blats candeals de distints anys, son tots ells grossos, de molt pés y brillantor.

Lo segon posseheix en la finca nomenada «Corvérica» declarada Colonia agrícola en 7 de Maig de 1875, una extensió de duascentas hectáreas de cereals aproximadament; resultant del testimonial que dita hisenda no sols es la mes important de aquell terme municipal, sino que sa cabuda passa actualment de mil noucentas trentauna hectárea, cultivadas per los procediments moderns; teninhi empleadas cent cuarenta tres personas, ab una escola dominical d' instrucció primaria y prácticas agrícolas pera 'ls fills dels pagesos, á cárrech d' un sacerdot. Las mostres de cereals exposats, consistents en blatdemoros blanch y groch, blat raspi-blanch y raspi-negre, ordi y civadas indican lo grau d' avens en lo conreu, podentse considerar com una hisenda model.

Los productes cereals exhibits per lo tercer forman una numerosa colecció, donchs solzament en blats, ne presentá vint y quatre mostres de varias classes, además d' ordi, civada y blatdemoros blanch y groch. Atenent á la calitat dels mateixos y á ser aqueix agricultor un entussiasta propagador de las bonas prácticas del camp, se li otorgá aqueixa recompensa, qual premi á sos afanyos té ben merescut.

Una segadora, una remenadora de ferratje y un rastre, son los premis destinats als expositors de las tres mellors coleccions de ferratje.

Dos d' aquestos tres premis han sigut respectivament adjudicats á

D. Felix Maciá y Bonaplata. PUIGCERDA (*Gerona*) y á

D. Jaume Carcereny y Balansó. PUIGCERDA (*Gerona*),

al primer dels quals se concedí medalla de plata, obtenint lo segon, medalla d' or, per los ferratjes exposats. A un y altre se los considerá dignes de recompensa per la excel·lent calitat dels productes presentats, especialment per la herba de prat, que

pot competir, en aroma y qualitats nutritivas, ab sos similars mes renombradas del extranjer; comensant ja á pendre incrementen la exportació de demandas pera alimentar cavalls de carrera de marcas ben conegudas.

Lo tercer premi ha sigut proposat y concedit á

D. Antoni Cerdá Puig-oriol. ANGLESOLA (*Lleyda*).

Aquest expositor no ha sollicitat lo premi de ferratjes encare que per ells fou premiat per lo Jurat general. Ha sollicitat lo de fruytas, per las que obtingué medalla de plata, lo qual no se li pot otorgar porque pera l' únich que hi ha d' aquesta classe se proposa á altre. Desitjant lo Jurat que no quedin sense recompensa los mereixements del Sr. Cerdá lo proposa pera un dels de ferratjes, que en altre cas quedaria sens adjudicar per no haber reunit los solicitants las condiciones exigidas.

L' únich premi á la mellor colecció d' hortalissas, que consisteix en una colecció d' eynas pera horta, s' adjudica á la casa productora de llevors y plantas dels

Srs. Nonell y Fills. BARCELONA,

establerta desde l' any 1857 en aquesta ciutat, y que ha obtingut sempre las mellors recompensas en totas las exposicions en que ha exhibit sos productes, sens esceptuar la que acaba de verificarse en nostra capital. Aquesta casa vé dedicantse desde 'l sigle passat al cultiu y perfeccionament de la horta; obtingué medalla d' or per la colecció d' hortalissas conrehuadas en sas catorze hectáreas de Mataró y ha contribuït en gran manera al progrés de la horticultura de nostre pays, posantla al nivell de las mes avansadas.

La colecció d' eynas de jardinería al expositor mes notable en aquest ram, s' ha concedit á

D. Ramon Oliva. BARCELONA,

director de jardins de la Casa Reyat y del Excm. Ajuntament

d' aquesta ciutat, per haver demostrat en moltes ocasions y molt especialment durant la época de la Exposició Universal de Barcelona, possehir grans coneixements en l' art que professa, posantlo á gran altura y probant repetidas voltas sa indisputable competencia y mérit reconegnt ab las novetats introduhidas en lo pays: lo que li valgué esser proposat pera la mes alta recompensa per lo Jurat del sobredit certámen.

Una colecció d' eynas d' arboricultura al expositor de la mes notable colecció de fruytas s' ha donat á

D. Jaume Carrera y Arro. PUIGCERDÁ (Gerona)

per la magnífica colecció de quarantasis varietats de peras exposadas, entre las que n' hi havia algunas de novas y poch conegudas, lo qual revela son estudi y constants travalls en l' art que professa; essent un dels arboricultors que pot envanir-se de tenir major número de classes de fruytas escullidas, entre tots los que en nostre pays se dedican á la arboricultura, en quin ofici ha demostrat possehir coneixements práctichs en vejables y una constancia á tota proba.

Un filtre al expositor de la mellor colecció d' olis.

Sensible es per lo Jurat no poguer disposar de tres premis pera 'ls olis. En l' exámen detingut y consciensut que ha fet de las circunstancias dels solicitants se trova ab tres que las reuneixen recomenables en alt grau. Davant la imperiosa necessitat d' escullirne un, la votació ha designat pera 'l primer lloch á

D. Enrich de la Cuadra. UTRERA (Sevilla)

qui, al igual que 'ls altres dos, obtingué medalla d' or per los olis presentats, essent á mes proposat per Diploma d' Honor, aixís com també lo Sr. Porcar y Tió.

Lo senyor Cuadra explota 43.290 hectàreas que contenen

216 450 oliveras, produhint per terme mitj en cada cullita 3.693,000 kilógrams d' oli en 32 fincas de sa propietat situadas en las provincias de Sevilla, Córdoba, Jaén, Málaga y Cádiz. Aquest senyor en lo mateix moment en que se feren sentir los efectes de la crisis olivarera es quan comensa á fer un esforç supréu pera contrarrestarla. Lluny de desmayar, monta sas fàbricas ab los aparells mes moderns, crida en son auxili á la ciencia y porta en sa gran fàbrica-model d' Utrera moguda al vapor, quants aparells mes perfeccionats se coneixen pera rentar las olivas cuydadosament cullidas, móldrelas y prempsarlas y tots quants medis se coneixen pera clarificar y purificar l' oli Encara no n' hi ha prou ab aixó: estudia y perfecciona distints aparatos y posa en práctica una despiyoladora, per la que obté privilegi, aixís com també per son sistema exclusiu de refinació; modificant la manera de filtrar y altres detalls de fabricació per evitar l' apilament de las olivas y que fermentin: tot lo qual li doná lloch á poguer presentar olis fins y d' excelent qualitat, de bon gust y clarificació, que 'l fan mereixedor de la recompensa proposada.

No obstant, aquest Jurat no compliria ab son deber sino recomenés á la consideració de la Superioritat, pera la menció especial que estimi oportuna, á favor dels senyors

D. Manuel Porcar y Tió. BARCELONA

D. Joseph A. Palop RONDA. (*Málaga*).

Las milloras introduhidas en la fabricació dels olis per lo senyor Porcar las testifican los numerosíssims premis obtinguts en quantas exposicions ha presentat sos productes; las distincions de que ha sigut objecte; lo dictámen que la Reyál Academia de Medicina y Cirurgia de Barcelona emeté en 26 de Noviembre de 1888 testificant la bondat y puresa en sos olis y acordant concedirli una medalla; aixís com lo que anteriorment y ab data del 21 de Deseembre de 1886 emeté lo Col·legi de Farmacéutichs de Barcelona després d' haver fet una visita á sa fàbrica de Lléyda, de la que se diu, que ab son personal probat é inteligent ha lograt fabricar l' oli d' olivas sense fermentació prèvia ni escaldament d' aquellas, evitant á mes en la clarificació l' empleo de cap produhit químic que mes tart podría ser causa d' altera-

ció. Res demostra mes las milloras introduhidas per lo senyor Porcar en la fabricació y clarificació dels olis, aixís com lo convenciment dels gustos especials de cada mercat, com la acceptació que tenen los productes que ell exporta y lo crèdit de sa marca en totas las plassas.

Afegeixis que tot quant ha fet y ha lograt lo senyor Porcar ho deu á una constancia y á una forsa de voluntat sens límits, desitjós sempre d' aprendre y sempre per lo camí de la mes completa bona fe comercial

Lo mérit del senyor Palop consisteix en haver sigut lo primer en instalar á Ronda una fàbrica ab forsa de vapor vencent las grans dificultats que hi oposavan las dolentíssimas vías de comunicació en un pays montanyós, faltat d' operarís inteligents pera entendre la maquinaria moderna adquirida en sa major part á Barcelona, y en haver facilitat als culliters de la localitat los medis de mellorar las classes d' olis que avans s' obtenian, en benefici de la riquesa d' aquella comarca. Es un notable olivicultor que ab sa activitat y forsa de voluntat ha portat al sí d' una comarca hont faltan tots los medis materials, la sement de la industria moderna que ha de regenerar la producció agrícola posantla en estat de competir ab la similar estranjera.

Una bomba de trafejar, un escalfador y una colecció d' eynas de conreu pera la vinya, als expositors de las tres mellors colleccions de vins.

En lo mateix cas anterior se trova 'l Jurat respecte dels premis pera vins, donchs que essent aquestos, tres, resultan cinch expositors de mérits especials.

Los tres que han obtingut en votació los primers llochs son:

D. Manuel Raventós. S. SADURNÍ DE NOYA (*Barcelona*).

D. Ramon M.ª de Bielsa. BARBASTRO (*Huesca*).

D. Francisco Gusi de Bofarull. CONSTANTÍ (*Tarragona*).

Los dos que mereixen recomenació especial pera lo que la Superioritat acordi, son:

Don Joaquim de Ahumada y Centurion. ARANJUEZ (*Madrid*).

Don Joseph Sureda Ordetx. MÁLAGA.

Tots ells obtingueren medalla d' or per sos vins, essent ademés lo Sr. Bielsa proposat pera Diploma d' Honor, aixís com també lo Sr. Sureda.

Lo Sr. Raventós es un agricultor que viu constantment en sa finca, introduhinthi totas las melloras susceptibles, basadas en los avensos de la ciencia y una práctica no interrompuda. Per aixó, ha verificat distints viatjes á Champagne á fi d' estudiar la viticultura y vinificació dels escumosos, logrant elaborarlos en sa finca fins lograr un primer premi en la Exposició Universal de Barcelona; essent un dels agricultors que portant compatibilitat y comprenent la necessitat absoluta d' adobar las terras ab gran quantitat de fems, s' hi gasta sumas de la importancia de 85,000 pessetas en quatre anys, logrant duplicar en excés la producció vinicola, á la qual te consagrats tots sos esforços y capitals; mereixent per tot aixó senyalada recompensa.

La excel·lent colecció de vins blanchs y de taula presentats per lo Sr. Bielsa lo fan també acreedor á premi, reunint ademés la circumstancia d' haver desterrat prácticas rutinarias de son pays, separantse en lo sistema de plantació, aixís com en las demés operacions de conreu de la vinya, dels que continuan ab procediments antichs, ab lo qual ha conseguit que las plantadas li hajan donat produhit tres anys avans que als demés.

Lo senyor Gusi ha implantat en sa finca, hont resideix la major part del any, los moderns procediments de vinificació, dedicantse per tots los medis que li permeten sa activitat y sos capitals, á la criansa de vins purs d' aquella comarca, obrint aixís nous horitzons á la mateixa; no sens avans haver estudiat la instalació dels cellers dels Chateaux francesos de mes nom, montant al efecte en sa finca tots los útils necessaris pera dit objecte que li han permés elaborar normalment los caldos del

rahim Macón perfectament aclimatat en aquella comarca: mereixent per aixó la recompensa proposada.

Lo senyor Ahumada en la finca rústica de sa propietat, anomenada *La Montanya*, ha tingut de fer y continúa verificant las roturacions necessarias pera 'l cultiu de la vinya, desde que adquirí aquella en complert estat erm, en la que hi ha encara moltes hectáreas dedicadas á prats y llenyas, que fou son únich y anterior aprofitament. Los exquisits vins de taula, blanch y negre de past, procedents de dita finca, tenen totas las condiciones d' una bona elaboració, essent per aixó calificats en primera ratlla entre 'ls de sa classe y revelant en son propietari tota mena de cuydados, desvetllaments y esmero en lo cultiu de la vinya, al que vé consagrant tots sos esforços y estudis ab una constancia digna de senyalada recompensa, com aixís ho regoneix aquet Jurat especial.

Lo senyor Sureda fundador de la «Sociedad Vinícola, Comercial é Industrial» de Málaga, fou proposat pera Diploma d' Honor per sos vins sech y dols color, moscatell y *Lacrima Christi*, que á son exquisit aroma, perfecta puresa y escel-lent é inme-lorable elaboració, reuneixen la circumstancia de ser tipos exactes y verdaders dels vins que produheix la comarca de Málaga, per quinas cuàlitats y per la importancia comercial de la casa obtingué la medalla d' or y la altre distinció citada, segons consta en lo dictámen emés per lo Jurat de la Exposició Universal de Barcelona.

Una bregadora á la colecció mes notable de llins ó cánems. Aquest premi s' otorgá al expositor de llins y cánems

D. Joseph Lopez Barajas. GRANADA

qui obtingué medalla de plata per las mostras de ditas textils que va remetre per conducte del Servey Agronómich del Estat, las quals per la llargada, finura, resistencia y color de la filassa mereixeren la citada recompensa que sens dubte hauria sigut superior, si las hagués presentat pentinadas; mes com son con-

reu tan decaygut en Espanya per la concurrencia d' altres filassas y sobre tot per los cánems italians, necessita ser mello-rat baix lo punt de vista económic si ha de soportar ventat-josament la concurrencia estrangera, aquest Jurat opina ser precis estimular als agricultors que, com aquest, se comptan entre 'ls aventatjats de la vega granadina, ahont hi cultiva uns doscents marjals ó sigan 10 hectáreas 56 áreas y 84 centiá-reas de cánem y 110 marjals de llí.

Una prempsa, una manteguera y un malaxador als exposi-tors de las tres mellors coleccions de formatjes ó mantegas.

Segons los datos facilitats á aquet Jurat y per los antece-dents adquirits, ha proposat pera ditas recompensas als ex-positors:

Sra. Viuda y fills de Gil, GIJÓN (Oviedo),
per mantegas,

D. Miguel Gonzalez Posada, ONIS (Oviedo),
per formatjes,

D. Miguel Gonzalez Posada. ONIS (Oviedo),
per mantegas.

Abdos expositors obtingueren medalla d' or per las mante-gas y lo Sr. Gonzalez Posada també per los formatjes.

En 1831, lo primer introduhí en Espanya la industria de la mantega de vaca. per la que ha conquistat recompensas en las exposicions de Madrid, Leon, Oviedo y Cádiz, aixis com en las de París y Filadelfia; exportant anyalment, per terme mitx, en cantitat de doscents cinquanta á trescents mil kilógrams, segons certifica la Aduana general de Gijon; per quals circumstancias y las excel-lents condicions del citat producte se l' ha proposat pera un dels mencionats premis.

Al altre expositor, à la vegada de mantegas y formatjes, per cada un de quals productes va obtenir medalla d' or, se li adjudican los dos premis restants, ja que meresqué lo de formatjes per lo ben treballats, al estil de Rochefort, ab los quals poden competir y per la finor y esquisit gust de las mantegas, perfectament elaboradas y molt ben conservadas.

Aquest Jurat especial se permet aixís mateix fer recomenació dels expositors següents; quals productes son notables en la secció d' agricultura

Estació Ampelogràfica Catalana.

TARRASSA (*Barcelona*)

que obtingué medalla d' or y fou proposada pera Diploma d. Honor, la qual desde l' any 1884 en que se fundà, destina entre los terrenos anexos à sa estació central y las de sas sucursals en las possessions de sos sócis unas 12 hectáreas pera 'l cultiu de ceps americans pera resistir à la filoxera estudiant sa adaptació, los diferents sistemas d' empelt y tot lo que constituheix lo ram de la viticultura; y que com resultat de sas investigacions y travalls, recolecta ja rahims de taula y altres destinats al cup, procedents tots dels ceps expressats, pera reparar ó disminuir en lo possible, los funestos efectes de la plaga filoxèrica, y exten sa misió lloable de donar à coneixer los medis de melloorar las condicions de la viticultura del pays.

La Avicultora Catalana. BARCELONA

que també va obtenir medalla d' or per la incubadora artificial que tant cridà la atenció dels visitants, aixís com los resultats obtinguts ab la mateixa pera la obtenció de pollets: qual gerent senyor Sunyer, empleant tots sos coneixements y desvetllaments, además de cuantiosos capitals reunits y dificilment re-

muneratus; experimentant no pochs mals ratos á fi de que puga 'l pays deixar de ser tributari dels criadors de virams extrangeras que han lograt ab sa constancia y enginy obtenir per medi de sos productes lo monopoli de nostres mercats.

Tal es lo dictámen que aquest Jurat especial té la honra de presentar á V. E.

Barcelona 14 de Febrer de 1889.

LO PRESIDENT:

Ramon de Manjarrés.

LO VICE-PRESIDENT:

Joseph Me Rius y Badia.

LO SECRETARI:

Francisco X. Tobella.

LOS VOCALS:

Jaume Reventós. Andreu de Ferrán. Fabiá del Villar.

Antoni Torrents y Monner. Francisco Flotats.

EXCM. SR. DIRECTOR GENERAL D' AGRICULTURA, INDUSTRIA Y COMERS

IMPRENTA DE VÍCTOR BERDÓS Y FRIU, MOLAS, 31. — BARCELONA.